

Škody spôsobené poľovnou zverou narastajú

Škody spôsobené poľovnou zverou v slovenskom poľnohospodárstve neustále narastajú, preto sa podnikatelia na pôde právom domáhajú ich výraznejšieho obmedzovania. Klúčové sa v tomto smere ukazuje zrealizovanie počtov zveri a ich efektívne usmerňovanie prostredníctvom lovu. Toto všetko by sa malo robiť aj na základe momentálne platnej legislatívy, ale prax potvrdzuje, že to tak nie je a poľovná zver sa jednoducho premnožila. Odznelo to na konferencii, ktorú k tejto problematike vo štvrtok 16. októbra 2014 zorganizovala v Banskej Bystrici Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora (SPPK).

„V poradí tretia koncepcia rozvoja poľovníctva, ktorú v roku 1993 vypracoval Lesnícky výskumný ústav vo Zvolene, prijala vo vzťahu ku škodám zverou na lesných porastoch zámer znížiť jarné stavy jelenej zveri na približne 20 000 jedincov, danielovej na 3 700, muflonej na 4 000 a diviacej na 9 900 kusov“, povedal predseda SPPK Milan Semančík. „Tento zámer sa však nepodarilo realizovať, v dôsledku čoho sa jarné kmeňové stavy raticovej zveri od roku 2000 podstatne zvyšovali. V prípade jelenej zveri došlo k ich nárastu o 74 %, u danielovej o 125 %, muflonej o 96 %, srnčej o 48 % a diviacej o 58 %. Zároveň sa zvyšovali aj normované kmeňové stavy raticovej zveri. Pokiaľ ide o šelmy, v porovnaní s rokom 2000 stúpili počty medvedov o 40 %, divých mačiek o 138 %, rysov o 65 % a vlkov o 60 %. Takýto vývoj musí byť logicky spojený so zvyšovaním škôd na poľnohospodárskych plodinách“.

Ako informoval generálny riaditeľ sekcie lesného hospodárstva a spracovania dreva Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka (MPRV) SR Ján Mizerák, v uplynulom roku spôsobila raticová zver v poľnohospodárstve škody vo výške 1 158 422 eur, z čoho však bolo finančne uhradených len 7,8 %, teda niečo viac ako 90-tisíc eur. Časť odškodnenia mala aj iný, napríklad „naturálny“ charakter vo forme poskytnutia diviny, odstreľu zveri, či nejako inak. Viaceré škody však zostali napokon neuhradené, čo sa poľnohospodárom nepáčilo. Navyše reálne spôsobené škody boli určite oveľa vyššie ako tie, ktoré sú zachytené v štatistikách. Podľa zákona o poľovníctve je užívateľ poľovného pozemku povinný dohodnúť s užívateľom poľovného revíru spôsob a formu minimalizácie škôd spôsobovaných zverou a na zveri.

Poľovníci musia zabezpečiť celoročnú starostlivosť a ochranu zveri i poľovného revíru. V tejto súvislosti ide najmä o písomné zmluvy s užívateľmi poľovných pozemkov o spôsobe a forme minimalizácie škôd spôsobovaných zverou. Vyžadujú sa tiež preventívne opatrenia a také hospodárenie v poľovnom revíri, ktoré zabezpečí dosiahnutie a udržiavanie normovaných stavov zveri. Základným plánovacím dokumentom v poľovnom revíri je schválený ročný plán poľovného hospodárenia a jeho plnenie kontroluje podľa pôsobnosti okresný úrad a okresný úrad v sídle kraja. Zodpovednosť za škodu spôsobenú nesprávnym užívaním poľovného revíru nesie celkom jednoznačne jeho užívateľ.

„V súčasnosti platné legislatívne nástroje sú podľa môjho názoru dostatočné, len je nevyhnutné, aby všetky zainteresované subjekty zefektívnili ich využívanie“, zdôraznil J. Mizerák. „Rezortné ministerstvo bude naďalej hľadať účinné spôsoby a prijímať opatrenia smerujúce k znižovaniu stavov raticovej zveri a tým aj k minimalizácii škôd, ktoré spôsobuje. Užívateľov poľovných pozemkov upozorňujem, že z dôvodu ochrany majetku pred škodami spôsobenými zverou ministerstvo na základe ich žiadosti, alebo žiadosti užívateľov poľovných revírov, vydáva mimoriadne povolenia lovu zveri v čase jej ochrany“.

Na uhradenie škody spôsobenej zverou je v Maďarsku povinný ten, kto je oprávnený na jej lov a na koho poľovnom území škoda nastala, respektíve z ktorého poľovného územia ju zver spôsobila. Ako

ďalej informoval Vilmos Somogyvári z Maďarskej poľnohospodárskej komory, zodpovednosť osoby oprávnenej na poľovanie sa vylučuje, ak dokáže, že škodu spôsobila nezamedziteľná príčina mimo jeho okruhu kontroly. Majiteľ pôdy v záujme predchádzania škodám môže v krajine nášho južného suseda - okrem iného - z dôvodu premnoženia zveri u poľovníckeho orgánu iniciovať nariadenie poľovačky na reguláciu jej stavu. Užívateľovi pozemkov prináleží protihodnota za spoluprácu, ktorá prekračuje jeho riadny okruh hospodárenia. V Maďarsku sa vlani prvý raz od roku 2008 medziročne znížila suma uhradených škôd spôsobených poľovnou zverou, a to o 12,4 % na výsledných 2,2 miliardy forintov. Na rozdiel od Slovenska však bola napriek tomu oveľa vyššia a viac zodpovedala reálnemu stavu.

„Jednou z hlavných príčin vzniku škôd je najmä zvýšená hustota zveri, ktorú potvrdzujú výsledky lovu a vývoj jej stavov na Slovensku a v okolitých krajinách strednej Európy“, povedal Juraj Ciberej zo Slovenského poľovníckeho zväzu. „Poškodenia však ovplyvňujú aj iné faktory - napríklad sezónne a dočasné klimatické vplyvy, alebo poľnohospodársky a lesný manažment, či samotný manažment poľovníckeho hospodárenia. Budem však úprimný, za škody spôsobené zverou môžu neraz aj samotní poľnohospodári, hoci si to zrejme niekedy ani neuvedomujú. Napríklad veľkoplošnými parcelami monokultúr vytvorili ideálny biotop pre raticovú zver, kde ju nemožno poľovnícky obhospodarovať. A sú aj iné súvislosti a príčiny, ktoré vedú k neželaným dôsledkom“.

K zlepšeniu situácie by podľa J. Cibereja mohlo prispieť vytvorenie centrálného fondu, do ktorého by prispievali užívatelia poľovních revírov podľa schválených plánov lovu zveri bez ohľadu na to, či ich plnia alebo nie. K úprave neprirodzenej pohlavnej štruktúry zveri by zasa prispelo to, keby sa napríklad počas jednej sezóny nelovila trofejová zver a naopak, dôsledne by sa plnil plán lovu samíc a mládat. Nevhodná sexuálna a veková štruktúra poľovnej zveri totiž v konečnom dôsledku vedie k jej premnožovaniu a s ním spojenému nárastu škôd na poľnohospodárskych i lesných plodinách.

Z diskusie vyplynulo, že súčasná legislatíva neumožňuje dostatočné vymáhanie škôd a poľnohospodári majú neraz problémy s dokazovaním prevencie, ktorú vykonali. Dočkali sa dokonca aj odpovedí, že primeraná je taká ochrana, ktorá zabráni prieniku zvierat na pozemky s poľnohospodárskymi kultúrami. V takom prípade by však žiadne škody nevznikali a zainteresované strany by vlastne nemali čo riešiť. Zaujímavý bol podnet na vypracovanie manuálu, resp. jednotnej metodiky, ako majú postupovať roľníci v súvislosti so zabezpečením primeranej ochrany, ale aj pri prípadnom vymáhaní škôd. Túto iniciatívu podporili aj zástupcovia Slovenskej lesníckej komory, ktorí vyjadrili ochotu spolupracovať pri jej realizácii so SPPK. V pléne takisto zarezoval návrh na profesionalizáciu poľovného hospodárenia - napríklad podľa rakúskeho modelu, kde na každých 1 200 ha poľovného revíru musí jeho užívateľ zamestnávať minimálneho jedného profesionálneho pracovníka.

„Všetky podnety budeme ďalej spracovávať tak, aby sme túto problematiku posunuli dopredu a nezostali prešlapovať na mieste“, uzavrel zaujímavé podujatie v meste pod Urpínom M. Semančík. „Prvoradé sa ukazuje zníženie početnosti zveri a všetko ostatné je druhoradé. Za nevyhnutné považujeme zabezpečiť, aby poľovníci nelovili zver iba na papieri, ale aj naozaj. Jednu z takých možností vidíme v priamom kontakte poľnohospodárov na orgány štátnej správy, ktoré môžu zabezpečiť vyššiu mieru odstrelu poľovnej zveri, vrátane mimoriadnych odstrelov a úprav plánov lovu. Z nášho pohľadu bude zrejme potrebné, aby MPRV SR usmernilo lesné úrady vo veci zabezpečenia znižovania početnosti diviacej, jelenej, danialej a muflonej zveri. Naša konferencia potvrdila, že úspešní môžeme byť len vtedy, keď budeme postupovať všetci spoločne, teda poľnohospodári, poľovníci i štátna správa“.

Ing. Stanislav NEMEC, tlačový hovorca Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej

komory

Banská Bystrica, 16.10.2014